

ПОРІВНЯННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ ПОКАЗНИКІВ

V. Gonchar

COMPARING THE FINANCIAL SOUNDNESS OF ENTERPRISES, BASED ON MOST WIDESPREAD INDICATORS

Досліджено, що фінансова стійкість є однією з основних характеристик фінансового стану суб'єкта господарювання. Визначено, що методики оцінки фінансового стану підприємства вітчизняних авторів мають ряд недоліків. Доведено, що фінансовий стан суб'єктів підприємницької діяльності може бути стійким, нестійким і кризовим. Обґрунтовано, що спроможність підприємства вчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, підтримувати свою платоспроможність за несприятливих обставин свідчить про його стійкий фінансовий стан. Здійснено розрахунок сумарних комплексних порівняльних показників оцінки фінансової стійкості вітчизняних підприємств легкої промисловості, які дозволили визначити ефективність їх діяльності, а також окреслити місце кожного підприємства серед інших підприємств галузі. Доведено, що завдяки прогнозуванню показників фінансової стійкості можна здійснювати ефективне планування діяльності підприємства з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності компанії.

Was investigated that financial stability is one of the main characteristics of the financial position of the enterprise. Determined that the methodology for assessing the financial position of the company by the local authors have several disadvantages. Proved that the financial position of businesses can be stable, unstable and crisis. Grounded that the company's ability to make payments on time, to finance activities on extended basis, to maintain its solvency under adverse circumstances, evidence of its stable financial position. Done calculation of total comprehensive comparative indicator of assessments of financial stability of domestic enterprises of light industry, that allowed to determine effectiveness and determine the place of each company between others enterprises of industry. Proved that the prediction of financial stability can make an effective planning of the company to improve the efficiency of financial and economic activity.

Ключові слова: фінансова стійкість, стабільність, платоспроможність, фінансовий стан, кризовий стан, абсолютний показник, відносний показник, коефіцієнт, порівняння, підприємство, комплексний порівняльний показник оцінки, метод, прогнозування.

Keywords: financial stability, stability, solvency, financial position, crisis state, absolute indicator, relative indicator, factor, comparison, enterprise, comprehensive comparative indicator of assessment, method, forecasting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах нестабільності економічного середовища виникає потреба у чіткому й досконалому вивченні фінансового стану суб'єктів господарювання, ключовим елементом якого є аналіз фінансової стійкості. Фінансова стійкість підприємства відзначається достатньою фінансовою забезпеченістю безперервності основних видів діяльності, фінансовою незалежністю від зовнішніх джерел фінансування, здатністю маневрувати власними коштами, достатнім забезпеченням матеріальних оборотних засобів власними джерелами покриття тощо. Основою фінансової стійкості є раціональна організація й використання оборотних коштів.

Сьогодні фінансова стійкість є найбільш повною оцінкою якості господарювання будь-якого підприємства, бо характеризує як прибутковість підприємства, так і його фінансову незалежність, вміння оптимально використовувати оборотні та основні кошти, що дозволяє ефективно здійснювати фінансово-господарську

діяльність. Тому пошук та вибір правильної методики визначення фінансової стійкості підприємства є чи не найголовнішою проблемою для керівництва організації та можливих інвесторів та кредиторів у разі залучення зовнішніх фінансових ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В економічній літературі існує багато досліджень, присвячених оцінці та аналізу стану фінансової стійкості підприємства. Вказану проблематику вивчали такі дослідники, як В.М. Кремень [1], О.М. Мельник [2], К.К. Усатюк [3], Н.Ф. Четцова [4], Н.Ю. Захарова [6] тощо. Однак не існує однозначних способів визначення фінансової стійкості підприємства, хоча найбільш поширеними серед них є метод абсолютних показників, який базується на використанні трикомпонентного показника, а також метод відносних показників. Сутність поняття фінансової стійкості досліджувалась у значній

кількості публікацій, однак, дискусійним залишається трактування змісту фінансової стійкості підприємства виходячи із умов сучасної економіки. Неузгодженість категоріального апарату генерує різні методики для визначення фінансової стійкості організації. Крім того, вказані методики часто формуються із застосуванням неоднозначних показників, із використанням коефіцієнтів, що повторюються, та надмірною їх кількістю. Сформувались різно-векторні підходи щодо розуміння цієї категорії.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження — дослідити існуючі методики визначення фінансової стійкості підприємства на прикладі кількох вітчизняних підприємств, здійснити пошук шляхів підвищення ефективності оцінки фінансової стійкості.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

У сучасних умовах вітчизняні суб'єкти господарювання самостійно планують та здійснюють свою фінансово-економічну діяльність. При цьому найбільше уваги приділяється забезпеченню фінансової стабільності та прогнозуванню можливостей економічного зростання, що є неможливим без дослідження такої базової характеристики, як фінансова стійкість.

Фінансова стійкість підприємства є однією з ключових умов успішної й стабільної роботи підприємства в сучасних ринкових умовах. Чим вища стійкість організації, тим більш воно незалежне від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури і, отже, тим менший ризик банкрутства. Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства й визначення на цій основі міри його фінансової стійкості й незалежності.

Фінансово стійким вважається підприємство, доходи якого стабільно перевищують витрати, яке може вільно маневрувати грошовими коштами з метою їх ефективного використання, не допускає не виправдано високої дебіторської та кредиторської заборгованості, має оптимальну структуру джерел фінансування (капіталу) і своєчасно розраховується за своїми зобов'язаннями [1, 3]. Варто відзначити, що фінансово стабільне підприємство має переваги щодо залучення інвестицій, отримання кредитів, вибору постачальників і споживачів та незалежне від неочікуваної зміни ринкової кон'юнктури, тому, відповідно, у нього менший ризик бути неплатоспроможним й опинитися на межі банкрутства.

Як уже зазначалося, для оцінювання фінансової стійкості підприємства найчастіше використовується аналіз абсолютних та відносних показників. При використанні першого методу здійснюється аналіз 1) надлишку або нестачі власних оборотних коштів, необхідних для функціонування підприємства; 2) надлишку або нестачі власних, а також середньострокових і довгострокових позикових оборотних коштів; 3) надлишку або нестачі загальної величини оборотних коштів [3].

Аналіз відносних показників фінансової стійкості передбачає знаходження коефіцієнта автономії, фінансової стійкості, коефіцієнта фінансування, маневреності власних оборотних засобів тощо. Для обчислення коефіцієнтів фінансової стійкості використовується форма 1 "Баланс" [5]. Але відзначаються деякі коливання рекомендованих значень зазначених коефіцієнтів, що ускладнює їх інтерпретацію. Крім того, у ході обґрунтування фінансової стійкості значення показників потрібно порівнювати також з середньогалузевими.

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами можна виділити такі типи фінансової стійкості підприємства:

— абсолютна фінансова стійкість (такий тип характеризується тим, що всі запаси підприємства покрива-

ються власними оборотними коштами, тобто організація не залежить від зовнішніх кредиторів);

— нормально стійкий фінансовий стан (підприємство використовує для покриття запасів крім власних обігових коштів також і довгострокові залучені кошти);

— нестійкий фінансовий стан (є порушення платоспроможності, при якому зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів);

— кризовий фінансовий стан (підприємство знаходиться на межі банкрутства).

При діагностиці імовірності банкрутства суб'єктів підприємницької діяльності фінансова стійкість здатна забезпечити життєздатність підприємства та конкурентоспроможність, можливість розвитку в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Також фінансово стійкі суб'єкти підприємництва мають переваги під час залучення інвестицій і підбору кваліфікованого персоналу.

Стабільний фінансовий стан підприємства визначається такими першочерговими елементами:

- 1) прибутковість роботи підприємства;
- 2) оптимальність розподілу прибутку, що залишився у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
- 3) наявність власних фінансових ресурсів: не лише мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу, а й для збуту продукції;
- 4) раціональне розміщення основних і оборотних фондів;
- 5) платоспроможність та ліквідність.

Для визначення рівня фінансової стійкості підприємства необхідний аналіз складу і розміщення активів й пасивів господарюючого суб'єкта; динаміки та структури джерел фінансових ресурсів; наявності власних оборотних коштів; кредиторської заборгованості; наявності і структури оборотних коштів; дебіторської заборгованості; платоспроможності.

Всі показники фінансової стійкості можна об'єднати в 5 груп за наступними характеристиками:

- можливості погашення поточних зобов'язань;
- рух поточних активів;
- власний капітал;
- результати основної діяльності;
- інформація про стан ринку.

Виконані у таблиці 1 розрахунки показників фінансової стійкості вітчизняних підприємств легкої промисловості ТОВ "Мангуст, ЛТД", ПАТ "Швея", ТОВ "Карат" і ВАТ "Демітекс" загалом свідчать про їх низький рівень фінансової стійкості, що в першу чергу зумовлено наявністю довгострокових зобов'язань. Проаналізувавши основні відносні показники фінансової стійкості вказаних підприємств, зауважимо, що за аналізований 2014 рік значення показників є досить різними і не показними для загальної оцінки фінансової стійкості. Бачимо, що протягом аналізованого періоду багато з розрахованих показників не відповідають нормативним значенням, однак є й такі, що цілком вписуються у встановлені норми. Тому можна зробити висновок, що просто порахувати коефіцієнти фінансової стійкості та порівняти їх значення з нормативними значеннями, або зі значеннями попередніх періодів, або між кількома підприємствами даної галузі недостатньо. Потрібен більш глибокий аналіз для визначення реального фінансового стану організації і перспектив його покращення.

Щоб оцінка фінансової стійкості була більш ефективною, авторська методика аналізу коефіцієнтів повинна включати:

- знаходження авторського так званого сумарного комплексного порівняльного показника оцінювання (СКППО) фінансової стійкості;

Таблиця 1. Аналіз відносних показників фінансової стійкості промислових підприємств у 2014 році

№	Показник	ТОВ "Мангуст, ЛТД"		ТОВ "Карат"		ПАТ "Швея"		ВАТ "Демітекс"	
		Значення	Відхилення на кін. року	Значення	Відхилення на кін. року	Значення	Відхилення на кін. року	Значення	Відхилення на кін. року
1	Коефіцієнт автономії ($\geq 0,5$)	0,128	0,026	0,929	0,004	0,750	-0,040	0,449	0,001
2	Коефіцієнт фінансування (< 1)	1,842	-0,957	1,076	-0,005	1,035	-0,060	0,815	0,005
3	Коефіцієнт фінансової стійкості [0,85; 0,9]	0,146	0,032	1,180	0,073	0,68	0,153	0,990	0,060
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу [0,4; 0,6]	0,735	-0,055	0,354	0,000	0,13	-0,040	1,250	-0,002
5	Коефіцієнт фінансової залежності (≤ 1)	0,872	-0,026	0,908	0,106	1,330	-0,080	0,551	0,080
6	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами ($\geq 0,1$)	0,240	-0,035	0,460	0,052	0,070	0,009	0,850	0,078
7	Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна ($\geq 0,5$)	0,111	-0,082	0,050	0,004	0,430	0,062	0,839	0,101
8	Коефіцієнт поточних зобов'язань ($> 0,5$)	0,832	0,024	0,680	0,018	0,905	-0,019	0,460	0,079
9	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (0)	0,168	-0,024	0,120	0,005	0,130	0,090	0,540	0,052
10	Коефіцієнт співвідношення необоротних активів і власного капіталу [0,5; 0,8]	0,606	-0,052	1,058	0,040	1,130	-0,040	1,631	0,100
11	Коефіцієнт загальної заборгованості (зниження)	0,015	-0,006	0,071	0,002	0,068	-0,010	0,130	0,005
12	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (-)	0,234	-0,015	0,579	-0,008	0,361	0,002	0,086	0,001
13	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу (≤ 1)	1,150	0,007	1,210	0,012	0,330	-0,080	1,227	0,030
14	Коефіцієнт фінансового леввериджу ($< 0,25$)	0,930	0,045	0,706	0,016	0,770	0,090	0,663	-0,014

— порівняння знайдених коефіцієнтів підприємства з показниками найсильніших конкурентів та з середньогалузевими показниками;

— здійснення прогнозів порохованих показників на майбутнє з метою контролю й якісного планування фінансово-господарської ситуації підприємства.

Актуальним залишається визначення найбільш універсальних й оптимальних показників, особливо за умови знаходження рівня фінансової стійкості декількох підприємств. Здійснимо власне авторське дослідження комплексної порівняльної системи оцінки фінансової стійкості промислових підприємств, яка дозволить визначити ефективність їх діяльності порівняно з нормативами і стосовно один одного, тобто яка дасть можливість знайти не лише рівень фінансової стійкості окремо взятого підприємства, але й порівняти зі значеннями інших підприємств і ранжувати їх. Така система є ефективною, адже дозволяє визначити місце підприємства серед інших підприємств певної галузі, виділити найсильніші й стимулювати слабших до покращення своєї діяльності.

На думку автора, комплексна порівняльна система оцінювання дозволить отримати оцінку фінансового стану підприємства у числовому вираженні, яке присвоюється йому після певних обрахунків, які будуть детально описані нижче. За СКППО фінансової стійкості визначимо місце підприємства серед усіх порівнюваних.

Комплексна порівняльна система оцінки фінансової стійкості підприємств промислового виробництва

дозволить інвесторам вибрати саме те підприємство, яке відповідає їх критеріям, допоможе правильно розмістити свої вільні фінансові ресурси, забезпечити збереження своїх вкладів та отримати найбільші можливі прибутки. Вона здійснюється на основі даних офіційної звітності, тому її об'єктивність значною мірою залежить від достовірності даних, за якими виконуються розрахунки, і системи використовуваних показників.

Автором окреслено такі основні етапи методики знаходження комплексного порівняльного показника оцінки (КППО) фінансової стійкості підприємств:

1) збір й аналітична обробка вихідної інформації за певний період;

2) обґрунтування системи показників, що використовуватимуться для комплексної порівняльної оцінки фінансової стійкості;

3) розрахунок підсумкового (сумарного) комплексного порівняльного показника оцінки фінансової стійкості;

4) класифікація (ранжирування) підприємств за рівнем фінансової стійкості.

Авторський алгоритм визначення КППО фінансового стану підприємства передбачає наступні етапи:

1. Формування вихідної системи показників за напрямками оцінки: платоспроможність підприємства, якість активів, фінансова стійкість майновий стан.

2. Визначення набору найвагоміших коефіцієнтів за кожним з обраних напрямків або за допомогою коре-

Таблиця 2. Розрахунок комплексних порівняльних оцінок фінансової стійкості промислових підприємств у 2014 році

№	Показник	ТОВ "Мангуст, ЛТД"		ТОВ "Карат"		ПАТ "Швея"		ВАТ "Демітекс"		Вагові коефіцієнти
		Відхилення від норми	КППО							
1	Коефіцієнт автономії (>=0,5)	0,372	0,019	0	0	0	0	0,051	0,003	0,05
2	Коефіцієнт фінансування (<1)	0,842	0,084	0,076	0,008	0,035	0,004	0	0	0,1
3	Коефіцієнт фінансової стійкості [0,85; 0,9]	0,704	0,070	0,280	0,028	0,22	0,022	0,090	0,009	0,1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу [0,4; 0,6]	0,135	0,007	0,046	0,002	0,27	0,014	0,65	0,033	0,05
5	Коефіцієнт фінансової залежності (<=1)	0	0	0	0	0,330	0,017	0	0	0,05
6	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами (>=0,1)	0	0	0	0	0,030	0,002	0	0	0,05
7	Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна (>=0,5)	0,389	0,019	0,450	0,023	0,030	0,002	0	0	0,05
8	Коефіцієнт поточних зобов'язань (>0,5)	0	0	0	0	0	0	0,040	0,004	0,1
9	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (0)	0,168	0,017	0,120	0,012	0,130	0,013	0,540	0,054	0,1
10	Коефіцієнт співвідношення необоротних активів і власного капіталу [0,5; 0,8]	0	0	0,258	0,013	1,330	0,067	0,831	0,042	0,05
11	Коефіцієнт загальної заборгованості (зниження)	0	0	0,002	0,000	0	0	0,005	0,000	0,1
12	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (-)	0	0	0	0	0	0	0	0	0,05
13	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу (<=1)	0,150	0,015	0,210	0,021	0	0	0,227	0,023	0,1
14	Коефіцієнт фінансового левериджу (<0,25)	0,680	0,034	0,456	0,023	0,520	0,026	0,413	0,021	0,05
Сумарний комплексний порівняльний показник оцінки фінансової стійкості (СКППО)		-	0,256	-	0,130	-	0,167	-	0,189	1

ляційного аналізу взаємозв'язків між окремими коефіцієнтами, або за допомогою експертного методу.

3. Визначення для кожного коефіцієнта критичного значення.

4. Визначення вагомості окремих коефіцієнтів методом експертних оцінок.

5. Формування узагальнюючих показників за кожним із напрямків з урахуванням відібраних на другому етапі окремих коефіцієнтів і їхньої вагомості.

6. Формування КППО фінансового стану підприємства з урахуванням всіх аналітичних напрямків, за якими на попередньому етапі були визначені узагальнюючі показники.

7. Розрахунок нормативного комплексного показника.

8. Порівняння нормативного та фактичного комплексних показників фінансового стану підприємства.

9. Формулювання висновків за результатами попереднього аналізу та розробка заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Для встановлення СКППО фінансової стійкості підприємств пропонуємо використати чотирнадцять показників фінансової стійкості, зазначених у таблиці 1. Дано їм оцінку згідно зі шкалою оцінювання фінансового стану позичальника, присвоїмо вагові значення за ступенем важливості, визначимо відповідні СКППО

фінансової стійкості різних підприємств і порівняємо їх між собою. Вагові коефіцієнти будемо присвоювати наступним чином:

1. Якщо показник знаходиться у межах норми, йому автоматично присвоюється ваговий коефіцієнт, рівний одиниці. А у таблиці 2 у відповідних рядках навпроти таких коефіцієнтів записується цифра "0".

2. Якщо показник виходить за межі нормативного значення, йому за допомогою застосування експертного методу присвоюється відповідний ваговий коефіцієнт, який свідчить про ступінь проблемності показника (записується в останній колонці табл. 2). Далі знаходиться абсолютне відхилення вказаного показника від норми (по модулю), яке згодом перемножується на значення вказаних вагових коефіцієнтів для отримання КППО фінансової стійкості. Далі обчислюється СКППО фінансової стійкості по кожному підприємству (як сума усіх КППО).

Підприємство, СКППО фінансової стійкості якого має найвище значення, є найменш фінансово нестійким і нестабільним. Керівництву такого підприємства потрібно визначити причини фінансової нестабільності та чимшвидше прийняти конкретні рішення в напрямі покращення загального фінансового стану компанії.

На основі вище сказаного зроблено наступні розрахунки комплексних порівняльних показників оцінки

фінансової стійкості підприємств, які подано у таблиці 2.

Отже, як видно з таблиці 2, найменш фінансово стійким є ТОВ "Мангуст, ЛТД" (сумарний комплексний порівняльний показник оцінки фінансової стійкості рівний 0,256), а найбільш фінансово стабільним ТОВ "Карат" (СКППО фінансової стійкості рівний 0,130).

Визначені у таблиці 2 сумарні комплексні порівняльні показники оцінки фінансової стійкості підприємств ТОВ "Мангуст, ЛТД" та ВАТ "Демітекс" свідчать їх кризовий стан та необхідність орієнтувати заходи щодо фінансового оздоровлення, насамперед, на оптимізацію структури активів і джерел фінансування, накопичення власних оборотних коштів, підвищення частки чистого прибутку, який використовується на виробничий розвиток. Окрім того, значну увагу слід звернути на удосконалення методики визначення окремих фінансових показників фінансової стійкості.

Варто також зазначити, що для отримання високих показників ефективності фінансово-господарської діяльності, а також коефіцієнтів фінансової стійкості в межах норми, підприємству необхідно постійно слідкувати за змінами внутрішнього і зовнішнього середовища, а також раціонально планувати свою діяльність. Прогнозування покликане окреслити відповідні майбутні орієнтири діяльності підприємства в умовах змін навколишнього середовища і досягти бажаних оптимальних показників діяльності. Тому важливим є здійснення якісного передбачення показників оцінки фінансової стійкості організації.

Прогнозування є одним з найскладніших завдань аналізу даних на підприємстві. Постійно виникають проблеми, пов'язані з недостатньою якістю і кількістю початкових даних, змінами середовища, в якому протікає процес, дією суб'єктивних чинників тощо. Прогнозування завжди здійснюється з певними відхиленнями, які залежать від обраного методу прогнозу і повноти й достовірності початкових даних. За наявності якісного інформаційного забезпечення точність прогнозу зростає, а ймовірність ухвалення неправильного рішення знижується.

Для здійснення прогнозів показників оцінки фінансової стійкості на майбутнє з метою якісного контролю й планування фінансово-господарської ситуації підприємства варто скористатися існуючими методами прогнозування. Актуальність передбачення показників фінансової стійкості організації полягає в тому, що на його основі визначаються альтернативні шляхи розвитку компанії, обирається найкращий з них і окреслюються дії для раціонального і ефективного використання потенційних можливостей підприємства та реалізацію всіх необхідних заходів, спрямованих на мінімізацію або уникнення можливих ризиків у майбутній діяльності суб'єкта господарювання. Прогноз є основою складання планів, розробки майбутньої стратегії тощо.

Необхідність передбачення показників фінансової стійкості виробничого підприємства зумовлена коливаннями ринкової кон'юнктури, а також бажанням досягти постійного росту і розвитку підприємства, для чого важливим є окреслення усіх невизначеностей оточення й їх випередження.

Засоби передбачення умовно можна поділити на дві групи:

1. Методи експертних оцінок.
2. Економіко-статистичні методи:
 - регресійного і кореляційного аналізу;
 - ковзного середнього (Moving Average, MA);
 - експоненціального згладжування (зваженого ковзного середнього);
 - метод прямого рахунку тощо.

Розв'язання задачі прогнозу пропонується здійснити за допомогою методу лінійної регресії. Як відомо, рівняння $\hat{Y} = f(X)$, яке описує залежність між значенням вхідних даних (факторів) X і середнім значенням вихід-

них даних (факторів) Y , називається рівнянням парної регресії. Припустимо, що між двома статистичними показниками X і Y існує лінійний зв'язок, який описується рівнянням лінійної регресії $\hat{Y} = a + bX$, де a, b — коефіцієнти регресії. Фактичні значення вихідних даних $Y = a + bX + e$, де e — похибка [7].

Для багатовимірних вхідних даних для прогнозу використовується багатовимірна лінійна регресія виду [7]:

$$\hat{Y} = a + bX_1 + cX_2 + dX_3, \dots \quad (1),$$

де X_1, X_2, X_3 — значення факторних ознак;

a, b, c, d, \dots — параметри моделі (коефіцієнти регресії).

Отже, здійснимо прогноз показників фінансової стійкості підприємства ТОВ "Мангуст, ЛТД" на 2015—2016 рр. за допомогою методу лінійної регресії (табл. 3).

Отже, за допомогою отриманих прогнозованих значень показників фінансової стійкості підприємства ТОВ "Мангуст, ЛТД" можна здійснювати ефективне планування діяльності підприємства з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності компанії.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, фінансова стійкість є однією з основних характеристик фінансового стану підприємства, економічним змістом якої є забезпеченість запасів підприємства сталими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковості ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів тощо.

Методики оцінки фінансового стану підприємства вітчизняних авторів мають ряд недоліків, а саме: не враховується галузева специфіка досліджуваних підприємств, відсутність достатньої інформації щодо оцінки вагових коефіцієнтів, суб'єктивність вибірки коефіцієнтів, які входять до оцінюваних моделей та методик, недостатнє та недосконале обґрунтування інтервалів для окремих фінансових коефіцієнтів, проблеми отримання та достовірності належної для розрахунків фінансової інформації.

Фінансовий стан суб'єктів підприємницької діяльності може бути стійким, нестійким і кризовим. Спроможність підприємства вчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, підтримувати свою платоспроможність за несприятливих обставин свідчить про його стійкий фінансовий стан. Поточна платоспроможність є зовнішнім проявом фінансового стану підприємства, а фінансова стійкість — внутрішня його сторона, що забезпечує стабільну платоспроможність у тривалій перспективі, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів та витрат. Чим вищий рівень фінансової стійкості, тим менша ймовірність настання банкрутства підприємства.

За допомогою аналізу абсолютних і відносних показників фінансової стійкості можна виявити сильні й слабкі позиції різних підприємств, однак такого аналізу недостатньо. Більшість керівництва підприємств використовує саме ці дані для контролю діяльності підприємства, щоб не допустити банкрутства. Важливим є і те, що аналіз коефіцієнтів не завжди дає можливість краще зрозуміти взаємозв'язок активів і пасивів балансу. Крім того, банки значною мірою будують свою кредитну політику на основі таких коефіцієнтів фінансової стійкості. Фінансові експерти використовують їх для порівняння відносних переваг різних підприємств. Аналізуючи фінансову стійкість підприємства, можна прийти до висновку, що власники підприємства завжди віддають перевагу розумному зростанню частки позикових коштів; кредитори навпаки — віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу. Хоча кредитори і стежать за цими показниками, щоб бути впевненими, що підприємство може оплати-

ти свої короткострокові боргові зобов'язання і покрити зафіксовані платежі доходами, проте, лише знаходження таких показників є недостатнім для окреслення повної картини фінансової стійкості й стабільності діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, основним методом, який застосовується в процесі оцінки фінансової стійкості, є метод відносних показників. Система аналітичних коефіцієнтів дозволяє здійснювати комплексну характеристику фінансової стійкості підприємства, знайти напрями та резерви її зміцнення.

Однак для підвищення ефективності оцінки фінансової стійкості підприємств пропонується здійснити обчислення сумарних комплексних порівняльних показників оцінки фінансової стійкості досліджуваних підприємств. Зокрема пораховано СКППО фінансової стійкості вітчизняних підприємств легкої промисловості, що дозволило точніше визначити ефективність їх діяльності, рівень фінансової стійкості, а також окреслити місце кожного підприємства серед інших підприємств галузі.

Рекомендується здійснення передбачення показників фінансової стійкості підприємств для підвищення ефективності оцінки їх фінансової стійкості. Здійснено прогнозування показників фінансової стійкості підприємства ТОВ "Мангуст, ЛТД" за допомогою методу лінійної регресії. На основі зроблених прогнозів можна вести ефективне планування діяльності підприємства з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності компанії.

На думку автора, загальна оцінка фінансової стійкості повинна містити не лише визначення абсолютних і відносних показників фінансової стійкості, а й їх прогноз та знаходження сумарних комплексних порівняльних показників оцінки фінансової стійкості. Перспективами подальших досліджень буде оцінювання забезпеченості підприємства матеріальними й нематеріальними, а також трудовими ресурсами. Крім того, важливим моментом є аналіз організаційно функціональної стійкості (тобто, стійкості управління), яка має проводитися з точки зору визначення адекватності організаційної та виробничої структури підприємства обраній стратегії розвитку та ринковій кон'юктурі.

Література:

1. Кремень В. М., Шепетков С. Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 1 (115). — С. 107—115.
2. Мельник О.М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку; Вісник Національного університету "Львівська політехніка" — Сер. Економічна. — 2010. — № 691. — С. 188—192.
3. Усатюк К.К. Фінансова стійкість підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — С. 196—200.
4. Чечетова Н.Ф. Фінансова стійкість регіональної економічної системи: методологія і практика: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра екон. наук: спец.

Таблиця 3. Розрахунок прогнозованих значень показників фінансової стійкості ТОВ "Мангуст, ЛТД" на 2015—2016 рр.

№	Показник	Фактичні показники			Прогнозовані показники	
		2012	2013	2014	2015	2016
1	Коефіцієнт автономії ($\geq 0,5$)	0,456	0,220	0,128	0,045	0,003
2	Коефіцієнт фінансування (< 1)	0,685	0,956	1,842	1,678	1,990
3	Коефіцієнт фінансової стійкості [0,85; 0,9]	0,665	0,462	0,146	0,187	0,057
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу [0,4; 0,6]	0,373	0,563	0,735	0,840	0,963
5	Коефіцієнт фінансової залежності (≤ 1)	0,684	0,573	0,872	0,748	0,685
6	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами ($\geq 0,1$)	0,362	0,185	0,240	0,432	0,468
7	Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна ($\geq 0,5$)	0,685	0,473	0,111	0,107	0,080
8	Коефіцієнт поточних зобов'язань ($> 0,5$)	0,695	0,705	0,832	0,906	1,637
9	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (0)	0,573	0,201	0,168	0,106	0,007
10	Коефіцієнт співвідношення необоротних активів і власного капіталу [0,5; 0,8]	0,605	0,665	0,606	0,634	0,670
11	Коефіцієнт загальної заборгованості (зниження)	0,104	0,119	0,015	0,406	0,441
12	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (-)	0,227	0,306	0,234	0,267	0,280
13	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу (≤ 1)	0,980	0,580	1,150	0,955	1,150
14	Коефіцієнт фінансового левериджу ($< 0,25$)	0,340	0,691	0,930	0,997	1,050

08.00.05 — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка [Текст] / Донецький державний університет управління, 2011. — 40 с.

5. Мельник Г.Г. Методи та моделі оцінки фінансової стійкості підприємств регіону в антикризовому управлінні // Економічний вісник Донбасу. — 2011. — № 3. — С. 108—111.

6. Захарова Н.Ю. Оцінка фінансової стійкості аграрних підприємств // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. — 2012. — № 3. — С. 28—32.

7. Поттосина С.А., Журавлев В.А. Экономико-математические модели и методы: учеб. пособие для студ. экон. спец. БГУИР всех форм обуч. — Мн.: БГУИР. — 2010. — 94 с.

References:

1. Kremen', V. M. and Shepetkov, S. Ya. (2011), "Evaluation of enterprise financial stability", Actual problems of economy, vol. 1 (115), pp. 107—115.
2. Mel'nyk, O. M. (2010), "Financial stability of the enterprise in the modern economy", Management and Entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems; Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic" — Economical Ser, vol. 691, pp. 188—192.
3. Usatyuk K. K. (2011), "Financial sustainability of enterprise", Scientific bulletin of NLTU Ukraine, pp. 196—200.
4. Chechetova, N. F. (2011), "Financial stability of regional economic system: methodology and practice", Ph.D. Thesis, Economy, Donetsk State University of Management, Donetsk, Ukraine.
5. Mel'nyk, H.H. (2011), "Methods and models for assessing financial stability of enterprises in the region in crisis management", Economic bulletin of Donbass, vol. 3, pp. 108—111.
6. Zakharova, N.Yu. (2012), "Assessment of financial stability of agricultural enterprises", Scientific Bulletin: Finance, banks, investment, vol. 3, pp. 28—32.
7. Pottosyna, S.A. and Zhuravlev, V.A. (2010), Ekonomyko-matematycheskiye modely y metody [Economically-mathematical models and methods], BHUYR, Minsk, Belorussia.

Стаття надійшла до редакції 27.07.2015 р.